

از گوشه و کنار جهان

مقابله دولت تاجیکستان با ریش و روسری به نام ترویج «فرهنگ ملی»

فرنگیس نجیب‌الله بخش تاجیک راديو اروپاي آزاد/راديو آزادي

کمتر از یک دقیقه پیش

گفت‌وگوی مأموران و مقام‌های محلی در خیابان‌های شهر رودکی با زنانی که روسری و لباس‌های بلند و گشاد پوشیده‌اند

مراد، یک بازاری مسلمان ساکن شهر باختر در جنوب تاجیکستان، هر هفته واتس‌آپ خود را باز می‌کند، از صورت کاملاً اصلاح‌شده خودش عکس می‌گیرد و آن را برای پلیس می‌فرستد.

این فروشنده ۳۸ ساله می‌گوید از زمانی به انجام این کار مجبور شده که پلیس او را به دلیل داشتن ریش بازداشت کرد و سه روز در بازداشت نگه داشت.

مراد که نام واقعی‌اش به دلیل نگرانی‌های امنیتی منتشر نمی‌شود، می‌گوید: «به من دستور دادند هر هفته عکسی بفرستم تا معلوم باشد ریشم را تراشیده‌ام.»

به گفته او، مأموران وی را به نقض نظم عمومی، که در تاجیکستان یک تخلف اداری محسوب می‌شود، متهم کردند و ۱۸۰ سامانی، معادل حدود ۱۸ دلار، جریمه نقدی برایش در نظر گرفتند.

رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی از پلیس تاجیکستان خواست دربارهٔ این پرونده توضیح دهد، اما تاکنون پاسخی دریافت نکرده است.

آنچه بر مراد گذشته، بخشی از روندی گسترده‌تر در تاجیکستان است. بسیاری از شهروندان این کشور می‌گویند انتخاب نوع پوشش، ظاهر شخصی و شیوهٔ ابراز باورهای مذهبی، بیش از گذشته زیر تأثیر خواسته‌ها و انتظارات حکومت قرار گرفته است.

تاجیکستان، کشوری در آسیای مرکزی با جمعیتی بیش از ۱۰ میلیون نفر، جامعه‌ای عمدتاً مسلمان دارد و اسلام همچنان جایگاهی ریشه‌دار در زندگی اجتماعی مردم این کشور دارد.

با این حال، حکومت اقتدارگرای تاجیکستان در سال‌های اخیر محدودیت‌هایی را در زمینهٔ پوشش و ظاهر شهروندان وضع کرده است که مقام‌ها هدف از آن‌ها را مقابله با نشانه‌هایی می‌دانند که به‌گفتهٔ آنان با فرهنگ ملی تاجیک سازگار نیست.

کارزار «روستا به روستا»

کارزار دولت دوشنبه علیه حجاب اسلامی در سال ۲۰۲۴ وارد مرحلهٔ تازه‌ای شد. در آن سال، قانون مربوط به «سنت‌ها و جشن‌ها» و اصلاح و پوشیدن «لباس بیگانه با فرهنگ تاجیک» رسماً ممنوع اعلام شد. این عبارت معمولاً اشاره به پوشش اسلامی تلقی می‌شود.

حتی پیش از تصویب این قانون نیز پوشیدن حجاب در مدارس، دانشگاه‌ها و اداره‌های دولتی با محدودیت روبه‌رو بود.

مقام‌های تاجیکستان در بسیاری از موارد، حجاب زنان و ریش مردان را نشانه‌ای ظاهری از احتمال گرایش به افراط‌گرایی مذهبی تلقی می‌کنند.

آن‌ها بارها گفته‌اند که سیاست‌های حکومت به‌طور مشخص حجاب اسلامی را هدف قرار نمی‌دهد و آزادی‌های مذهبی شهروندان را محدود نمی‌کند. با این حال، شماری از مسلمانان تاجیک می‌گویند این سیاست‌ها آن‌ها را وادار کرده است دربارهٔ نوع حضور و ظاهر خود در مکان‌های عمومی محتاط‌تر باشند.

محیرا، زن ۳۵ ساله‌ای از استان ختلان در جنوب تاجیکستان، اخیراً به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت: «ماه گذشته که برای مراجعه به پزشک رفته بودم، یکی از کارکنان جلوی در مرا متوقف کرد و گفت روسری‌ام را طوری ببندم که چانه و گردنم پیدا باشد.»

محیرا که به‌دلیل نگرانی‌های امنیتی خواسته است تنها نام کوچکش منتشر شود، می‌گوید اکنون پیش از رفتن به اداره‌های دولتی، مراکز درمانی یا مدرسهٔ فرزندانش لباس‌های خود را با دقت بیشتری انتخاب می‌کند.

«هنوز روسری می‌پوشم، اما روسری‌های رنگ روشن، گل‌دار یا پولک‌دوزی‌شده انتخاب می‌کنم.»

محیرا می‌گوید از پوشیدن روسری‌های کاملاً سفید یا سیاه پرهیز می‌کند، زیرا احتمال بیشتری دارد که مقام‌ها چنین رنگ‌هایی را شبیه پوشش مذهبی رایج در دیگر کشورهای مسلمان بدانند.

کمیتهٔ امور زنان در شهرستان رودکی، در حومهٔ جنوبی شهر دوشنبه، اردیبهشت امسال تصاویری از کارزاری با عنوان «روستا به روستا» منتشر کرد. این نهاد هدف از اجرای این برنامه را ترویج پوشش سنتی تاجیک و مقابله با لباس‌های خارجی عنوان کرده بود.

در این تصاویر، مأموران و مقام‌های محلی در خیابان با زنانی صحبت می‌کردند که روسری و لباس‌های بلند و گشاد پوشیده بودند. انتشار این تصاویر با اعتراض گستردهٔ کاربران شبکه‌های اجتماعی روبه‌رو شد و این

مطلب مدتی بعد حذف شد.

کمیسیون آزادی مذهبی بین‌المللی ایالات متحده نیز در گزارشی که اردیبهشت امسال منتشر کرد، نوشت حکومت تاجیکستان همچنان می‌کوشد «همه جنبه‌های زندگی مذهبی» در این کشور را کنترل کند.

در این گزارش به محدودیت‌های اعمال‌شده بر انجمن‌های مذهبی، پوشش، آموزش دینی و عبادت در مکان‌های عمومی اشاره شده است.

این کمیسیون همچنین اعلام کرد که مقام‌های تاجیکستان اجرای ممنوعیت مصوب سال ۲۰۲۴ را از طریق کارزارهایی برای مقابله با پوشش‌هایی که «بیگانه با فرهنگ ملی» خوانده می‌شود، ادامه داده‌اند.

بر اساس همین گزارش، مقام‌های دولتی در ماه فوریه به مدارس رفتند و درباره آن‌چه «تقلید از فرهنگ بیگانه» توصیف می‌کردند، با دانش‌آموزان و مسئولان مدارس گفت‌وگو کردند.

دولت تاجیکستان می‌گوید این اقدامات با هدف حفظ سنت‌های ملی و جلوگیری از گسترش افراط‌گرایی انجام می‌شود و بارها اتهام محدود کردن آزادی‌های مذهبی شهروندان را رد کرده است.

ثبت اسم مردان ریش‌دار

برخلاف محدودیت مربوط به پوشش زنان، هیچ قانونی در تاجیکستان صراحتاً داشتن ریش را ممنوع نکرده است. با این حال، شماری از شهروندان تاجیک به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفته‌اند مردان ممکن است به دلیل هر میزان موی صورت که از نظر مقام‌ها نشانه‌ای از افراط‌گرایی مذهبی باشد، بازداشت شوند.

دو مرد که پلیس به دلیل ریش‌شان آن‌ها را متوقف کرده بود، گفتند مأموران ریش‌هایشان را به اجبار تراشیدند و سپس بدون طرح اتهام آزادشان کردند. آن‌ها همچنین گفتند از وقوع موارد مشابه دیگری اطلاع دارند.

به گفته این افراد، مأموران در برخی موارد اتهام‌های اداری دیگری مانند برهم زدن نظم عمومی یا سیگار کشیدن در مکان‌های ممنوع را علیه مردان ریش‌دار مطرح می‌کنند.

امین، مردی ۳۷ ساله و ساکن استان ختلان، می‌گوید مأموران پلیس اخیراً ریش او را بدون استفاده از آب یا کف تراشیدند و سپس با یک اخطار شفاهی آزادش کردند. این اتفاق در برابر چشمان پسر شش‌ساله او رخ داد.

امین گفت: «من اصلاً آدم مذهبی‌ای نیستم. وقتی موهای سرم شروع به ریختن کرد، تصمیم گرفتم ریش پرپشتی بگذارم. این فقط انتخابی مربوط به ظاهر و سلیقه شخصی‌ام بود.»

یکی از کارکنان اداره گذرنامه در استان ختلان نیز به شرط فاش نشدن هویتش به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت از متقاضیانی که ریش دارند، معمولاً خواسته می‌شود پیش از دریافت مدارک خود ریش‌شان را بتراشند.

او گفت: «همه این موارد ثبت می‌شود و نام افراد را به مقام‌های بالاتر گزارش می‌دهند.»

به گفته این کارمند، اطلاعات مربوط به ریش مردان و پوشش مذهبی زنان در گزارش‌های ماهانه‌ای ثبت می‌شود که برای پیگیری ظاهر شهروندان تهیه می‌شود.

بیشتر در این باره:

آریایی یا اسلامی؟ تاجیکستان قانون نام‌گذاری کودکان را سخت‌تر می‌کند

این مطلب بخشی از:

فراتر از خبر

از گوشه و کنار جهان

بایگانی

© ۲۰۲۶ تمام حقوق این وبسایت، بر اساس مقررات کپی‌رایت، برای رادیو فردا محفوظ است.